

7. Filip A.V., Kyselov I. O. Rol zhertvy statevoho zlochynu v mekhanizmi vchynennia zlochyynnoho posiahannia. Porivnialno-analitychne pravo – elektronne naukove fakhove vydannia yurydychnoho fakultetu DVNZ "Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet". 2016 № 2. Rozdil 8. S. 184-186. URL: http://www.pap.in.ua/2_2016/56.pdf

8. Iakubova L. A. Osoblyvosti formuvannia statevoi kultury pidlitkiv. Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina". 2012. № 6. S. 196-200.

A. Porkhun, O. Vlasova-Chmeryk. Ukrainian students' sexual education in information society. The question as to whether sexual education is needed at secondary and vocational schools and higher educational establishments of Ukraine is one of the most widely discussed today. Discussions relate to the goals of sexual education, the range of issues to be taught to children and teenagers, competencies of specialized project leaders. In the context of unrestricted access of young people to information, including sexual content, the lack of targeted, science-based programs is reflected in the level of sexual education. The article deals with the problem of Ukrainian students' sexual awareness.

The results of the research were presented on the basis of the author's questionnaire: students' understanding of the purpose of sexual education, students' knowledge about sexually transmitted diseases, and students' attitudes towards the model of healthy relationships between partners were analysed. It has been found that students are unreasonably optimistic about their sexual education as sufficiently high, but also demonstrate a lack of knowledge about the risks and sexually transmitted diseases. Students mostly demonstrated uncompleted position as for the model of healthy relationships between partners. On the basis of students' answers, it was concluded that students' level of sexual education is not sufficient to ensure their sexual safety and somatic health.

The results of the research allow to emphasize the importance of development and implementation of special programs of sexual education, taking into account Ukrainians' mentality, program listeners' age, use of effective teaching methods.

Keywords: *sexual education, sexual awareness, youth, information area, sexual life, relationship, abuse.*

УДК 925 : 159.923

Л.Л. Примачок

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ АВТЕНТИЧНОСТІ ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Л.Л. Примачок. Структура професійної автентичності фахівця з фізичної реабілітації. У статті проаналізовано поняття професійної автентичності особистості. Визначено, що до категоріального простору професійної автентичності входять такі фундаментальні поняття як "чуттє-

вий світ" (обґрунтовані сучасною психологією як когніції особистості, зокрема, відчуття, сприйняття, мислення та ін.); далі, не менш важливими, є фрейми "життя", "діяльності", "особистості", "повсякденності", і, нарешті, комплекс – "знання, вміння, навички", "компетентності" тощо. Зазначено, що кожне із названих понять, у тому числі – парадигма "життєдіяльності", є базовим, тобто таким, з яким професійна автентичність знаходилася б у стосунках субординації, залежності, підпорядкованості тощо.

Розкрито професійну автентичність фахівця з фізичної реабілітації. Зазначено, що професійна автентичність фахівця – багатовимірне особистісне новоутворення, яке регулюється соціальними та професійними нормами й формами професійної активності, що виникають на основі професійних програм і професійних патернів поведінки та виконання діяльності. Виділено складові у структурі професійної автентичності: якісні характеристики професійної автентичності, які виконують регуляторні функції на психологічному рівні забезпечення професійної діяльності; професійно зумовлені компоненти професійної автентичності, що включають ті ознаки, формування яких безпосередньо залежить від конкретного змісту даної професійної діяльності; мотиваційні субкомпоненти професійної автентичності, головним чином зумовлені оцінками ознаки "професійна мотивація".

Також наголошено, що професійна автентичність щільно пов'язана з життєвою продуктивністю. Вона є результатом адаптованості, зрілості й продуктивності особистості, результатом впливу "активного модулю культури" на професійну діяльність даного фахівця. Зазначено, що рівень професійної автентичності в цілому пов'язаний з позитивною "Я-концепцією" особистості, переживанням авторства у реалізації професійної діяльності, орієнтацією на застосування активних форм "опановуючої" поведінки у професійній сфері, професійною продуктивністю, професійною успішністю, соціометричним статусом і ступенем професійної самореалізованості. У свою чергу, професійна автентичність має негативний зв'язок з реактивною тривожністю, нейротизмом, пасивними формами "опановуючої" поведінки.

Ключові слова: професійна автентичність, професійне становлення, професійна продуктивність, професійна успішність, соціометричний статус особистості, ступінь професійної самореалізованості.

Л.Л. Примачок. Структура професійної автентичності спеціаліста по фізической реабілітації. В статті проаналізовано поняття професійної автентичності людини. Визначено, що в структуру категоріального пространства професійної автентичності входять такі фундаментальні поняття як "чуттєвий мир" (обґрунтовані сучасною психологією як когніції людини, в частині, відчуття, сприйняття, мислення і др.). Також, не менш важливими, являються фрейми "життя", "діяльність", "особистість", "повсякденність" і, нарешті, комплекс "знання, вміння, навички" і "компетентності". Відзначено, що кожне із названих понять, в тому числі – парадигма "жизнедеятельности", являється базовим, то єсть таким, з яким професійна автентичність знаходилася б у стосунках субординації, залежності, підпорядкованості тощо.

Відкрито особливості професійної автентичності спеціаліста по фізической реабілітації. Підкреслено, що професійна автентичність спеціаліста являється багатовимірним особистісним новоутворенням, яке регулюється соціальними та професійними нормами й формами професійної активності, що виникають на основі професійних програм і професійних патернів поведінки та виконання діяльності. Виділено складові у структурі професійної автентичності: якісні характеристики професійної автентичності, які виконують регуляторні функції на психологічному рівні забезпечення професійної діяльності; професійно зумовлені компоненти професійної автентичності, що включають ті ознаки, формування яких безпосередньо залежить від конкретного змісту даної професійної діяльності; мотиваційні субкомпоненти професійної автентичності, головним чином зумовлені оцінками ознаки "професійна мотивація".

мами професійної активності, які виникають на основі професійних програм і професійних паттернів поведінки і виконання діяльності. На основі цього були виділені складові в структурі професійної автентичності: якісні характеристики професійної автентичності, які виконують регуляторні функції на психологічному рівні забезпечення професійної діяльності; професійно обумовлені компоненти професійної автентичності, включаючи ті ознаки, формування яких напряму залежить від конкретного змісту даної професійної діяльності; мотиваційні підкомпоненти професійної автентичності, головним чином обумовлені оцінним ознакою "професійна мотивація".

Також зазначено, що професійна автентичність тісно пов'язана з життєвою продуктивністю. Професійна автентичність є результатом адаптивності, зрілості і продуктивності особистості, результатом впливу "активного менту культури" на професійну діяльність даного фахівця. Зазначено, що рівень професійної автентичності в цілому пов'язаний з позитивною "Я-концепцією" особистості, переживанням авторства в реалізації професійної діяльності, орієнтацією на застосування активних форм поведінки в професійній сфері, на професійну продуктивність, професійну успішність, соціометричний статус і ступінь професійної самореалізації. В свою чергу, професійна автентичність має негативну зв'язь з реактивною тривожністю, невротизмом, пасивними формами поведінки.

Ключові слова: професійна автентичність, професійне становлення, професійна продуктивність, професійна успішність, соціометричний статус особистості, ступінь професійної самореалізації.

Постановка проблеми. Характерною рисою сучасної психологічної науки є перехід від аналітичного вивчення окремих психічних явищ до розкриття інтегральних характеристик людини, до розуміння їх у сукупній цілісності. У зв'язку з цим важливим завданням постає виявлення новоутворень особистості, що здійснюють суттєвий вплив на ефективність виконання суб'єктом професійної діяльності.

Тому іншою психологічною категорією, яка визначає професійне становлення фахівця з фізичної реабілітації, є професійна автентичність. Питання професійної автентичності є доволі новим для психологічної царини, тому обґрунтуємо його більш детально. Отже, розкриваючи поняття професійної автентичності, слід враховувати теоретичні паттерни, характерні для гуманістичної психології, а саме:

1. Кожна людина повинна завжди мати свободу і незалежність у виконанні діяльності, у тому числі – професійної.

2. Важливими для кожної особистості є екзистенційний стан людини, її суб'єктивний психічний досвід, доступний саме їй через усвідомлення психологічної парадигми "тут-і-тепер".

3. Оскільки природа особистості визначається не тим, що саме робить людина в даний момент часу, а тим, як вона усвідомлює своє буття, тому природа її діяльності ніколи не може бути розкритою цілковито. Кожна особистість має завжди прагнути до безперервного розвитку, до реалізації власних можливостей та потенціалів.

4. Кожна людина має прагнути до формування своєї цілісної особистості. Ця цілісність "Я-концепції" створює унікальний характер переживань кожної людини. В людині неможливо розмежувати органічне і психічне, усвідомлюване і неусвідомлюване, почуття і думку. Усі ці конструкти сприяють формуванню цілісної особистості.

5. Свідомість людини не може бути зведена ані до її основних потреб чи захисних механізмів функціонування психіки (як, зокрема, у фрейдизмі), ані до феноменів біхевіоризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на ці принципи гуманістичної психології стає зрозумілим, що професійна автентичність є етичною категорією. Гуманістична психологія виходить з того, що у своєму житті кожна людина несе повну відповідальність за свої вчинки. Ідеальні взаємини між людьми ґрунтуються на взаємному визнанні того, що кожна особистість – творець свого власного життя. Кожен за будь-яких умов визнає і цінує внутрішній суб'єктивний світ Іншого і свого Я. Такі емоції людини як біль, конфлікт, вина та ін. фасилітують становлення професійної автентичності, і, навіть, якщо ці емоції є досить негативними за своєю формою, їхній зміст може досить позитивно фасилітувати становлення особистості як професіонала.

Говорячи про професійну автентичність, також досить важливим є розуміння принципу гуманістичної психології, а саме того, що кожна людина живе лише в теперішньому моменті "тут-і-тепер", і саме він є суттєвим для її буття, професійного самовдосконалення та зростання. Класики гуманістичної психології неодноразово зазначають, що для людей, які опанували гуманістичною етикою, доволі характерним є пошук досвіду, який фасилітує розвиток людини як особистості, сприяє становленню професійної автентичності індивіда. Тому в практичному плані основною парадигмою нашого дослідження має бути використання професійно значущого досвіду особистості, що, у свою чергу, сприятиме набуттю нею професійної автентичності.

Якщо розглядати поняття професійної автентичності в парадигмі гуманістичної психології, то значущим, на нашу думку, є дефініція самоактуалізації в розумінні К. Роджерса [11]. Під "самоактуалізацією" вчений розуміє вроджене прагнення організму реалізувати свої здібності з метою зберегти життя, зробити його більш різностороннім, а людину – сильнішою. Самоактуалізація людини, з урахуванням даної смислової пара-

дигми, відбувається як рух до повного знання себе і свого внутрішнього особистісно та професійно значущого досвіду. Відкритість власному досвіду нівелює звичні захисні реакції організму людини, створює неабиякі можливості не боятися того, що усвідомлення своїх думок і почуттів може позначитися на її самоповазі. Прислухаючись скоріше до себе, аніж до оточуючих, самоактуалізована людина усвідомлюватиме значущість емоційного і рефлексивного компонентів свого особистісно та професійно значущого досвіду, стаючи вільною у виборі свого власного професійного шляху. За К. Роджерсом [11], саме за такого підходу йдеться про професійну автентичність фахівця.

Зрозумілим є те, що самоактуалізація як процес і результат замикання особистості на самому собі викликатиме неабияке заперечення з боку етичного розуміння процесу професійної автентичності фахівця. З огляду на останнє, досить влучно стверджує М. Бубер [2], який зауважує, що хоча людям й потрібно починати з пошуку самих себе, на собі ж вони не повинні цей процес завершувати. А якщо аналізувати процес становлення професійної автентичності з теоретико-методологічних, у тому числі – філософсько-антропологічних позицій, то стає зрозумілим, що набуття професійної автентичності є безкінечним процесом особистісного самовдосконалення та зростання. Також становлення професійної автентичності супроводжується процесами саморефлексії власної професійної діяльності. У цьому плані досить влучно сказав представник екзистенціалізму В. Франкл [7], який вважає, що індивід повертається до себе і займається собою лише у випадках, якщо у нього втрачається сенс життя як такий. Ідеалізація самовираження, яка є компонентом професійної автентичності, у свою чергу, унеможлиблює існування значущих професійних взаємин. За В. Франклом [7], основною категорією, яка визначає становлення особистості, є не вільне самовираження, а вихід за межі цього самовираження і любов щодо буття іншого.

Отже, визначаючи професійну автентичність як базову категорію для професійного становлення фахівця з фізичної реабілітації, слід робити акцент на суб'єктності, самореалізації (А. Маслоу [10]). Професійна автентичність є своєрідною психологічною реальністю, яка завжди стосується певної конкретної людини. Тобто, дана категорія є індивідуальною за своєю природою. Тому виявлення загальних закономірностей і механізмів професійної автентичності має ґрунтуватися на парадигмі індивідуальних цінностей, способах дій та діяльності, на особливостях перебігу подій тощо. Тому, виходячи з цього, постає необхідність роздумачення професійної автентичності як унікальної характеристики суб'єкта.

На нашу думку, основи становлення професійної автентичності закладаються у всій парадигмі життя кожного індивіда, в процесі його життє-

діяльності. Цей зв'язок зовсім не нівелює того факту, що до категоріального простору професійної автентичності входять такі фундаментальні поняття як "чуттєвий світ" [4] (обґрунтовані сучасною психологією як когніції особистості, зокрема, відчуття, сприйняття, мислення та ін.); далі, не менш важливими, є фрейми "життя", "діяльності", "особистості", "повсякденності", і, нарешті, комплекс – "знання, вміння, навички", "компетентності" тощо. Можна стверджувати, що кожне із названих понять, в тому числі – парадигма "життєдіяльності", є базовим, тобто таким, з яким професійна автентичність знаходилася б у стосунках субординації, залежності, підпорядкованості тощо.

Отже, завданнями нашої статті є:

1. Проаналізувати поняття професійної автентичності особистості.
2. Розкрити професійну автентичність фахівця з фізичної реабілітації як багатовимірне особистісне новоутворення, яке регулюється соціальними та професійними нормами й формами професійної активності.
3. Виокремити складові у структурі професійної автентичності фахівця з фізичної реабілітації.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. У даній статті зупинимося більш докладно на кожному зі згаданих понять та обґрунтуємо їх місце в категоріальному просторі професійної автентичності. Так, локківський "чуттєвий світ" [4], навіть в широкому розумінні, що передбачає цілеспрямоване "виховання", тим не менш, не є єдиною парадигмою, яка визначає зміст професійної автентичності. Останнє передбачає також виникнення дискусії щодо опозиції "чуттєвого – раціонального". Те ж саме, аналогічне міркування має місце стосовно і категорій "розум", "розумне".

Так, раціональне і чуттєве як фундаментальні засоби здійснення життєдіяльності дійсно включені в психологічну парадигму професійної автентичності, які великою мірою породжують відповідні похідні від категорії "життєдіяльності" аспекти професійної автентичності, але лише опосередковано. При цьому раціональне втілюється в процес опанування людиною необхідними знаннями, у тому числі – й науковими, тоді як чуттєве фіксується в основі повсякденного, спонтанного сприймання навколишнього середовища, суб'єктивної інтерпретації того, що відбувається. Тому стосунки між раціональним знанням і чуттєвим досвідом можуть приймати характер протиріччя, особливо якщо йдеться про таке складне поняття, яким є професійна автентичність.

Категорія "професійна автентичність" за своєю глибинною суттю не є психологічною категорією. Але якщо розглядати "професійну автентичність" у процесі професійної діяльності, як її складову частину, то саме ця одиниця буде відноситися до всієї парадигми професійної діяльності як

основна, базова, така, що відіграє провідну роль у професійному зростанні фахівця.

Поняття професійної автентичності також великою мірою перетинається і з поняттям професійної унікальності особистості, але вони не співпадають за функціями, а також і за генезисом. В основі становлення професійної автентичності покладено мотиви, смисли та ідеали, вони характеризуються активним характером набуття, прагненням суб'єкта розширювати сферу своєї діяльності, здійснювати професійну діяльність, не зважаючи на вимоги кожної конкретної ситуації і рольові приписи. За такого розуміння професійна унікальність особистості по відношенню до професійної автентичності постає як вторинне особистісне новоутворення. При цьому саме професійна автентичність забезпечуватиме становлення особистісної спрямованості фахівця, фасилітуватиме моделювання програми здійснення професіоналом адекватної поведінки та діяльності.

Подібну думку висловлює також Н.Ф. Литовченко [3], яка зазначає, що професійна автентичність пов'язує минуле і майбутнє за плином виконання професійної діяльності. Тому професійна автентичність, з одного боку, постає як визначеність самої особистості, якою вона є з огляду на своє минуле, а, з іншого боку, професійна автентичність виявляється як унікальна характеристика особистості, за якою людина сама себе відрізняє.

Разом з цим, взаємовідношення професійної автентичності і професійно значущого досвіду є доволі суперечливими. Висхідний рух до знайдення сенсів життєдіяльності, які значно відрізняються від програм виконання адекватної поведінки, з якими фахівець зустрічається в минулому, часто не відповідає низхідному процесові набуття професійно значущого досвіду за допомогою переборень складних, у тому числі – конфліктних ситуацій, ситуацій когнітивного дисонансу, відходів від стереотипів і сталих правил здійснення професійної діяльності. Тим самим професійна автентичність через своє заперечення постає категорією набуття особистістю професійно значущих смислів. У цьому плані виявляється найважливіша характеристика професійної автентичності – її внутрішня суперечливість. Отже, внутрішня динаміка становлення професійної автентичності визначається двома суперечливими тенденціями – стабілізуючою, яка впливає на розвиток індивідуальності суб'єкта, і дестабілізуючою, яка гальмує набуття особистістю унікальних професійних характеристик, які входитимуть до парадигми професійної автентичності суб'єкта.

Професійна автентичність фахівця з фізичної реабілітації може виявлятися у творчості взагалі та у чинках спеціаліста зокрема. Це свідчить про те, що фахівець із високим рівнем сформованості професійної автентичності здатен реалізовувати різні програми професійної діяльності. При

цьому набутий професійно значущий досвід постає як складна ієрархічна система, де різним сферам життя (соціальній, професійній, особистісно-інтимній, побутовій) відповідатимуть різні психологічні характеристики професійної автентичності.

Також зауважимо, що досить часто стверджується, що знання, вміння й навички входять до змісту професійної автентичності фахівця. Нерідко вчені [6] визначають професійну автентичність як сукупність знань і практично опанованих навичок, умінь тощо. Проте, навіть якщо і характеризувати професійну автентичність з суто формального боку, з цим визначенням не можна погодитися. Слід також наголосити: будь-яке ототожнення професійної автентичності з іншим, великою мірою широким психологічним поняттям (зокрема, з когніціями індивіда – відчуттям, сприйманням, пам'яттю, мисленням, а також із особистістю, мовою, знаннями, вміннями, навичками, спілкуванням, соціумом), є невірним за своєю суттю. Як правило, тотожність різного роду не існує як психологічний феномен, якщо виходити з того, що сама психіка розуміється як якісна характеристика, котра постійно розвивається. Перераховані нами різні сфери прояву психічного в кожному окремому випадку особливим чином пов'язані з професійною автентичністю і опосередковано впливають на її розвиток і функціонування, але не є тотожними їй.

Також і знання, вміння та навички індивіда є найважливішою детермінантою професійної автентичності, але не збігаються з нею і тому не пояснюють її в цілому. Знання, вміння і навички є, так би мовити, зовнішньою стороною пізнавальної активності людини. Професійна автентичність за своїм психологічним змістом є значно ширшою за свої зовнішні кореляти, отже, структурно-динамічна організація професійної автентичності не є ізоморфною структурою знань, умінь та навичок особистості. Якщо базовими характеристиками знань, умінь та навичок є їхня інваріантність, інтерсуб'єктивність і об'єктивність, то відповідними характеристиками професійної автентичності, навпроти, є її унікальність, індивідуальність, суб'єктивність. З огляду на приналежність окремому суб'єктові та реальної заангажованості в актах його поведінки, професійна автентичність є принципово суб'єктивною, упередженою, бо саме в ній закладено особистісне ставлення індивіда до власної професійної діяльності, обставин і умов її здійснення.

Психологічний зміст професійної автентичності розкривається також у вмінні самостійного опанування фахівцем знаннями, вміннями, навичками, набутті професійної компетентності тощо. Місце знань, умінь та навичок у структурі професійної автентичності визначено тією їх частиною, яку індивід розуміє і визнає як свою приналежність, тому в більш широкому тлумаченні до моделі професійної автентичності включено також все те, що складає психологічний простір індивіда.

Важливою характеристикою ознакою категоріального простору професійної автентичності є її заангажованість у більш широкий соціальний контекст. У цьому контекстові професійна автентичність "розміщується", виявляється і фіксується, але, тим не менше, професійна автентичність не визначається лише цим соціальним контекстом. Хоча ми передбачаємо на рівні теоретичної гіпотези, що зміст професійної автентичності великою мірою залежить від етнічних зв'язків, які мають місце в даній соціальній групі.

Отже, соціальний контекст є своєрідним безперервним перетіканням одне в одного життєвих епізодів, ситуацій, подій, які створюються людиною, котра опановує зовнішні життєві (та професійні) обставини для того, щоб продуктивно розв'язувати проблеми, досягати бажаних результатів, забезпечувати умови матеріального і духовного життя тощо.

Поняття "соціального контексту" є досить важливим в аспекті формування професійної автентичності, тому що саме в ній, а не в окремих зовнішніх стимулах, виявляється емотивна та когнітивно-мотиваційна тканина відтворення професійних знань, умінь, навичок та компетентностей. І навпаки – те, що людина самостійно моделює свій професійний категоріальний простір, може відбуватися лише за умов формування професійної автентичності. Пристосування і розширення, реконструкція і конструювання професійного категоріального простору стають лакунами єдиного процесу формування та функціонування професійної автентичності.

Важливо наголосити, що професійний категоріальний простір не є простою сукупністю змінюваних протягом доби умов, які впливають на діяльність індивіда. Кожен момент професійного категоріального простору постає перед фахівцем у своїй індивідуальній своєрідності. Іншими словами, спеціаліст протягом всієї своєї професійної діяльності створює нові програми і технології власної поведінки, які не обов'язково відповідають нормам суспільства і, таким чином, сам фахівець створює свій професійний категоріальний простір. Тому однією з основних характеристик професійного категоріального простору є його суб'єктивність. Зрозуміло, ніхто ззовні не може нівелювати значення соціально зумовлених поведінкових програм кожного окремого фахівця. Суб'єктивність професійного категоріального простору виявляється у тому, що експлікується надситуативна активність, яка великою мірою розширює ціннісні та поведінкові складові цього простору.

Виокремлення професійного категоріального простору як універсальної системи координат для набуття особистістю професійно значущого досвіду, формування професійної автентичності фахівця задає не тільки методологічний, але й більш широкий загальнонауковий аспект вивчення професійного становлення спеціаліста, визначене спрямованістю такого

складного психологічного феномену, яким є людина як суб'єкт професійної діяльності.

У даному випадку ми намагаємося продовжити наукові традиції психологічної школи С.Д. Максименка [5], який розглядає з позицій генетичної психології такі характеристики людини як професійна спрямованість, характер професіонала, професійно значущий досвід і вважає, що вони формуються, видозмінюються і удосконалюються в процесі професійної діяльності, в парадигмі професійного категоріального простору.

Професійна автентичність фахівця з фізичної реабілітації – багатовимірне особистісне новоутворення, яке регулюється соціальними та професійними нормами й формами професійної активності, що виникають на основі професійних програм і професійних паттернів поведінки та виконання діяльності. У процесі проведення емпіричних досліджень слід з'ясувати відмінності у рівні професійної автентичності між чоловіками й жінками, отже, дослідити гендерні аспекти професійної автентичності. Також слід встановити зв'язки між професійною автентичністю й індивідуально-психологічними якостями суб'єктів із різними психотипами особистості. Ми передбачаємо що, ймовірно, найбільш значущими будуть зв'язки з ціннісно-смысловими та духовно-світоглядними характеристиками. Також буде цікавим дослідити, чи є зв'язок професійної автентичності з темпераментом, переживанням сенсу життя, особливостями самосвідомості. Також слід провести спеціальне дослідження, яке буде свідчити про, відповідно, місце професійної автентичності у професійному становленні особистості в цілому.

Ми також вважаємо, що професійна автентичність щільно пов'язана з життєвою продуктивністю. Вона є результатом адаптованості, зрілості й продуктивності особистості, результатом впливу "активного модусу культури" [1, с. 16] на професійну діяльність даного фахівця. Рівень професійної автентичності, на нашу думку, в цілому пов'язаний з позитивною "Я-концепцією" особистості, переживанням авторства у реалізації професійної діяльності, орієнтацією на застосування активних форм "опановуючої" поведінки у професійній сфері, професійною продуктивністю, професійною успішністю, соціометричним статусом і ступенем професійної самореалізованості. У свою чергу, професійна автентичність має негативний зв'язок з реактивною тривожністю, нейротизмом, пасивними формами "опановуючої" поведінки.

Висновки. Ми вважаємо, що ступінь сформованості професійної автентичності, успішність виконання професійної діяльності, її продуктивність й професійна майстерність є взаємозумовленими характеристиками. У структурі професійної автентичності фахівця з фізичної реабілітації можна виділити деякі складові:

- якісні характеристики професійної автентичності, які виконують регуляторні функції на психологічному рівні забезпечення професійної діяльності;

- професійно зумовлені компоненти професійної автентичності, що включають ті ознаки, формування яких безпосередньо залежить від конкретного змісту даної професійної діяльності;

- мотиваційні субкомпоненти професійної автентичності, головним чином зумовлені оцінками ознаки "професійна мотивація".

Така психологічна структура ознак професійної автентичності досить чітко простежується в експертних оцінках спеціалістів, що визнають характеристики професійної успішності. Останню фахівці, як правило, оцінюють за такими базовими компонентами: емоційна стабільність; саморегуляція; професійна мотивація; сформованість професійно-важливих характеристик, якостей та особливостей.

Виокремлені складові професійної автентичності є, на нашу думку, досить загальними для різних професій. Деякі характеристики професійної автентичності ("здатність до самостійного, творчого виконання професійної діяльності", "професійна майстерність", "збереження високого рівня працездатності протягом виконання професійної діяльності") зумовлені, насамперед, особливостями конкретного виду професійної діяльності. При цьому домінуючу значущість для певних конкретних форм професійної діяльності не можна вважати необхідною умовою для виконання інших видів діяльності.

Отже, професійна автентичність дозволяє фахівцеві досить ефективно, продуктивно та творчо виконувати професійне завдання або задачу у заданих (необхідних для реалізації останніх) умовах. Останнє дозволяє проаналізувати професійну автентичність із системних позицій, орієнтуючись на комплексне вивчення діяльності професіонала в конкретних видах виконання діяльності.

Перспективи подальших досліджень. У плані стратегії подальшого емпіричного дослідження неабияке значення має проведення теоретичного аналізу в масштабі часових меж, властивих кожному окремому професійному категоріальному простору. Без такої розгортки часу не можна розкрити феномен професійної автентичності особистості в парадигмі професійного категоріального простору. Отже, ми, визначаючи вихідне онтологічне значення професійного категоріального простору, мимоволі звертаємося до меж все тієї ж дихотомії "емпіричне – раціональне", яка не має своєї чіткої визначеності. Так, автори розглядають професійний категоріальний простір або у вузькому часовому проміжку "тут-і-тепер" [8], або взагалі поза часових координат [9]. Проте, в масштабі професійної діяльності професійний категоріальний простір розуміється як "соціальний унор-

мований простір", який безперервно відтворюється за шкалою: "набутий професійно значущий досвід – досвід, який набувається у даний, теперішній період часу – професійно значущий досвід, який буде набуватися в майбутньому". Без такої тимчасової розгортки неможливо виокремити динамічний аспект організації професійного категоріального простору; також неможливо оцінити роль особистісних та соціальних компонентів соціального простору, роль набутого професійно значущого досвіду, особливості його функціонування тощо.

Список використаних джерел

1. Балл Г.О. Діалого-культурологічний підхід як напрям гуманізації освіти / Г.О. Балл, А.Г. Волинець, С.О. Копилов. Психологія – школі : зб. матер. Другого міжрегіон. наук. практ. семінару (Рівне, 16-18 січня, 1997 року). Київ, 1997. С. 16-18, 76-82.
2. Бубер М. Два образа веры. / [пер. с нем]. Москва : Республика, 1995. 464 с.
3. Литовченко Н.Ф. Процес інтерпретації в психотерапії у контексті діалогу психолога з клієнтом. Діалогічність як форма існування і розвитку особистості / [за заг. ред. Г.О. Балла, М.В. Папучі]. Ніжин : Міланік, 2007. С. 195-230.
4. Локк Дж. Сочинения : в 3 т. Москва, 1985. Т. 1 : Опыт о человеческом разумении. 582 с.
5. Максименко С.Д. Генетическая психология: Методологическая рефлексия проблем развития в психологии: [монография]. Москва: "Рефлбук", Киев : "Ваклер" , 2000. 320 с.
6. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва, 1996. 308 с.
7. Франкл В. Психотерапия на практике. 2018. URL: https://www.koob.ru/frankl_viktor/psihoterapia_na_praktike.
8. Janet P. L'evolution de la memoire et de la notion du temps. Paris, A.Chanine, 1928. 122 p.
9. Lewin K. Resolving social conflicts. K. Lewin. L., 1973. 204 p.
10. Maslow A. H. Our maligned animal nature. Jour. of Psychol. 1949, P. 28, 273-278.
11. Rogers C.R. Freedom to learn for the 80's. N.-Y. : Columbus, 1983. 122 p.

Spisok vykorystanykh dzherel

1. Ball H.O. Dialoho-kulturolohichniy pidkhid yak napriam humanizatsiï osvity / H.O. Ball, A.H. Volynets, S.O. Kopylov. Psykholohiia – shkoli : zb. mater. Druhoho mizhrehion. nauk. prakt. seminaru (Rivne, 16-18 sichnia, 1997 roku). Kyiv., 1997. S. 16-18, 76-82.

2. Buber M. Dva obraza very/ [per. s nem]. Moskva: Respublika, 1995. 464 s.
3. Lytovchenko N.F. Protses interpretatsii v psikhoterapii u konteksti dialohu psikhologa z kliientomo. Dialohichnist yak forma isnuvannia i rozvytku osobystosti / [za zah. red. H.O. Balla, M.V. Papuchi]. Nizhyn : Milanik, 2007. S. 195-230.
4. Lokk Dzh. Sochineniya : v 3 t. Moskva, 1985. T. 1 : Opyt o chelovecheskom razumenii. 582 s.
5. Maksimenko S.D. Geneticheskaya psixologiya : Metodologicheskaya refleksiya problem razvitiya v psixologii : [monografiya]. Moskva: "Refl-buk", Kyiv. : "Vakler", 2000. 320 s.
6. Markova A.K. Psixologiya professionalizma. Moskva, 1996. 308 s.
7. Frankl V. Psixoterapiya na praktike. 2018. URL: https://www.koob.ru/frankl_viktor/psihoterapia_na_praktike.
8. Janet P. L'evolution de la memoire et de la notion du temps. Paris, A.Chanine, 1928. 122 p.
9. Lewin K. Resolving social conflicts / K. Lewin. L., 1973. 204 p.
10. Maslow A. H. Our malignant animal nature. Jour. of Psychol. 1949, P. 28, 273-278.
11. Rogers C.R. Freedom to learn for the 80's. Carl R. Rogers. N.-Y. : Columbus, 1983. 122 p.

L.L. Prymachok. The structure of professional authenticity of a specialist in a field of physical rehabilitation. The article analyzes the concept of professional authenticity of a person. It has been determined that the categorical space of professional authenticity includes such fundamental concepts as a "sensual world" (substantiated by contemporary psychology as cognitions of a person, in particular, feelings, perception, thinking, etc.); further, not less important there are such frames as "a life", "the activity", "a person", "everyday life", and finally, the complex of "knowledge, skills and abilities, "competences", etc. It was stated that each of these concepts, including the paradigm of "vital activity", was basic, and with the last one professional authenticity would be in the relations of subordination and dependence.

In the article professional authenticity was shown as a determinant of the professional development of a specialist in a field of physical rehabilitation. The concept of professional authenticity of a specialist in a field of physical rehabilitation was formulated in a paradigm of constructs which represent the specificity of the individual or a group, promoting the indirect vision of the world. It was stated that the professional authenticity of a specialist is a multidimensional personal neoplasm, which was regulated by social and professional norms and forms of the professional activity had been arising on the basis of professional programs and professional patterns of the person's behavior and activity. The components of the structure of professional authenticity were distinguished: qualitative characteristics of professional authenticity, which perform regulatory functions at the psychological level of providing professional

activity; professionally predetermined components of professional authenticity, including those features the formation of which directly depends on the specific content of the professional activity; motivational subcomponents of professional authenticity, mainly determined by assessments of the "professional motivation" of the person.

We also believe that professional authenticity is closely linked to vital productivity. It is a result of the adaptability, maturity and productivity of the person, the result of the influence of the "active mode of culture" on the professional activity of this specialist. The level of professional authenticity, in our opinion, is generally related to the positive "Me-concept" of the person, the experience of authorship in the exercise of the professional activity, according to the orientation to the usage of active forms of "mastering" behavior in the professional sphere, professional productivity, professional success, sociometric status and the degree of professional self-fulfillment. In turn, professional authenticity has a negative relationship with reactive anxiety, neuroticism, passive forms of "mastering" behavior by the person.

Keywords: professional authenticity, professional development, professional productivity, professional success, sociometric status of the person, a degree of professional self-realization.

УДК: 159:91:612.6-055.2(050)

О.Б. Сіраковська

ORCID ID:0000-0001-5497-2241

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ У ЖІНОК З ПОРУШЕННЯМИ РЕПРОДУКТИВНОЇ СФЕРИ

О.Б. Сіраковська. *Дослідження психоемоційного стану у жінок з порушеннями репродуктивної сфери.* Стаття присвячена дослідженню психоемоційного стану у жінок з порушеннями репродуктивної сфери. Результати теоретичного аналізу допомогли показати, що психоемоційна сфера особистості жінки тісно взаємопов'язана як з її станом здоров'я, так і з репродуктивною сферою. У контексті нашого дослідження звертається увага на новітні теоретичні та практичні дослідження порушень репродуктивного здоров'я у жінок.

Представлено результати емпіричного дослідження психоемоційного стану у жінок. Встановлено, що у пацієнтів з порушенням репродуктивної сфери експериментальної групи після застосування психокорекційних методів відбувається покращення психоемоційного стану та простежується динаміка на зменшення домінування негативних емоцій й переважання позитивних. Виявлено позитивні зміни показників настрою, самопочуття, активності, що вказують на підвищення загального фону настрою, оптимістичності, енергійності, інтересу до життя та роботи над собою, зацікавленість у турботі про власний стан репродуктивного здоров'я.

Встановлено, що проведені психокорекційні заходи з пацієнтами сприяли збільшенню вияву емоцій радості, здивування, інтересу та суттєвому зменшенню гніву, страждання, страху. Ці трансформаційні зміни є свідченням підвищення мотивації до покращення власного репродуктивного здоров'я.